

ΛΑΖΑΡΙΝΕΣ ΚΡΟΚΟΥ

Οι «Λαζαρίνες» είναι ένα γυναικείο πασχαλινό έθιμο που το συναντάμε σε όλο το χριστιανισμό της Βαλκανικής και κυρίως στην βόρεια Ελλάδα. Είναι τα κάλαντα των κοριτσιών και αναβιώνει στα χωριά του Τσιαρτσαμπά. Θεωρείται ότι φέρνουν καλοτυχία και προκοπή στα σπίτια που επισκέπτονται και γι' αυτό και οι Λαζαρίνες

είναι πάντα καλοδεχούμενες.

Οι Λαζαρίνες του Κρόκου έχουν δυο χαρακτηριστικές διαφορές από τις Λαζαρίνες που βρίσκουμε σε άλλα χωριά του Τσιαρτσαμπά, οι οποίες διαφορές ενισχύουν την αρχαία τους καταγωγή: οι κοπέλες που συμμετέχουν είναι από

5 μέχρι

15

χρονών και τα τραγούδια που λένε είναι κάλαντα στα οποία δεν υπάρχει καμία αναφορά στον Λάζαρο. Στα υπόλοιπα χωριά συμμετέχουν κυρίως οι μεγάλες γυναίκες.

Στην περιοχή του Κρόκου το έθιμο αυτό είναι μια τελετουργία και ξεκινά από την Κυριακή της Σταυροπροσκύνησης και κορυφώνεται το Σάββατο του Λαζάρου. Την πρώτη Κυριακή τα κορίτσια «λογαριάζονται» δηλαδή υπολογίζουν πόσα είναι και ορίζουν τα «μπλίκια» τις ομάδες δηλαδή των κοριτσιών. Παλιά το κάθε

«μπλίκι»

αναλάμβανε να το

φιλοξενήσει σε ένα σπίτι, που ονομαζόταν γι' αυτό και «κονάκι», μια οικοδέσποινα η οποία αναλάμβανε και την προετοιμασία του φαγητού των κοριτσιών. Τα υλικά

τα έφερναν οι Λαζαρίνες στο κονάκι και ήταν μόνο νηστίσιμα.

Στα σημερινά χρόνια την φιλοξενία των κοριτσιών έχει αναλάβει ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Ιωακείμ Λιούλιας». Σημαντικός επίσης είναι ο ρόλος της κας Γκανάτσιου Ευαγγελίας που εδώ και χρόνια έχει αναλάβει την οργάνωση και διεκπεραίωση του εθίμου.

Την δεύτερη Κυριακή οι Λαζαρίνες συγκεντρώνονται ντυμένες παραδοσιακά, για να δώσουν τον όρκο τους, είναι η «Κυριακή της Αυγόπετσας». Η Αυγόπετσα είναι ένα είδος όρκου που έδιναν οι κοπέλες για να μην μαλώσουν και φοβόντουσαν ότι αν παραβούν τον όρκο θα αρρωστήσουν. Σύμφωνα με το έθιμο, οι Λαζαρίνες παίρνουν μια κεραμίδα όπου πάνω βάζουν ένα αβγό, τσουκνίδες και διάφορα αγριόχορτα, την τοποθετούν πάνω από

μια πυροστιά, δηλαδή πάνω σε

έναν σιδερένιο τρίποδα, και μια- μια με την σειρά

περνάνε από πάνω και λένε τον όρκο, προσέχοντας να μην ακουμπήσουν

για να είναι γερές

όλο το χρόνο.

Τα λόγια που λένε είναι «ας περάσω κι ας κακιώσω» παράφραση ίσως του «περνάω και ορκίζομαι να μην κακιώσω». Μπαίνουν σε μια σειρά, ξεκινάνε από την μικρότερη και η τελευταία σπάει το αυγό με το πόδι της. Μετά όλες μαζί παίρνουν την κεραμίδα και πάνε στον Άγιο Κωνσταντίνο στη θέση «Άργανο» τραγουδώντας: «Κάπου κίνησα να πάου, Σαραγκίνα μου» και το «Τσιντζιρό γαϊτάνι μ' κι αργυρό κουμπί μ', τζιάνου μ'».

Στον χώρο της εκκλησίας θάβουν το σπασμένο αυγό και τις τσουκνίδες και έτσι πιστεύουν πως ξορκίζουν το κακό. Αφού τελειώσουν χαιρετούν τα εικονίσματα χορεύουν και τραγουδούν

τοπικά τραγούδια σε αργό ρυθμό. Με χορούς συνοδεύουν όλες τους τις εκδηλώσεις και είναι συνήθως

αργοί χοροί. Η βαριά φορεσιά του Κρόκου δεν επέτρεπε στριφογυρίσματα, κάποιες μάλιστα

φορούσαν διπλές και τριπλές φούστες για να φαίνονται πιο γεμάτες! Άλλωστε

έπρεπε οι κόρες του Κρόκου να είναι και να φαίνονται

σεμνές γι αυτό και η πρώτη που έσερνε το χορό είχε το χέρι της κατεβασμένο και τα μάτια συνήθως χαμηλά.

Την τρίτη Κυριακή συγκεντρώνονται και κανονίζουν τις λεπτομέρειες. Είναι η «Κυριακή με το μπλιαγκούρι». Το μπλιαγκούρι ήταν το πλιγούρι που το μαγείρευε η οικοδέσποινα που είχε το κονάκι μαζί με άλλα νηστίσιμα όπως πίτες, πιλάφι και φασόλια. Αυτό γινόταν παλιά, καθόταν όλα μαζί τα κορίτσια στο σινι και τρώγανε. Το σινι

ήταν ένα ξύλινο, χαμηλό, στρογγυλό τραπέζι

που

το είχαν όλα τα σπίτια. Σε αυτές τις συναντήσεις τα κορίτσια δεινότουσαν

με φιλίες και φαινόταν ο χαρακτήρας της κάθε μιας. Ήταν λίγες οι φορές που τα κορίτσια μπορούσαν να βγουν από το σπίτι τους

και ένας από τους σκοπούς του εθίμου των

Λαζαρίνων ήταν και το νυφοδιάλεγμα από τις γυναίκες που είχαν υποψήφιους γαμπρούς.

Την Παρασκευή που ακολουθεί, παραμονή του Λαζάρου, οι κοπέλες συναντιούνται στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου και ξεκινούν με τα πόδια για την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής που βρίσκεται στην περιοχή «Λάκκος». Πάλι τραγουδούν στο δρόμο και μόλις φτάνουν στην είσοδο της εκκλησίας σταματούν και λένε το τραγούδι για την Παναγία. Η σκάλα γεμίζει με κόκκινα μαντήλια και οι φωνές των κοριτσιών, πιο δυνατές τώρα και λόγω του χώρου, σε κάνουν να ανατριχιάζεις

«Καλημερά σου Παναγιά, καλώς τις Λαζαρίνες». Αφού τελειώσουν, χαιρετούν τις εικόνες, παίρνουν το φιλοδώρημα από τους υπευθύνους και χορεύουν στο προαύλιο το «Δω στις Παναγιάς τα δέντρα, Λαζαρίνες που χορεύουν ...».

Φεύγουν από εκεί, πάνε στο σπίτι του παπά και λένε ένα τραγούδι με παινέματα για αυτόν και την παπαδιά. Τα τραγούδια τους είναι άλλωστε κάλαντα κοριτσιών, όλα έχουν παινέματα και ευχές. Παλιά πήγαιναν και στις άλλες αρχές του χωριού, στον πρόεδρο και τον δάσκαλο.

Ξημερώνοντας το Σάββατο του Λαζάρου, το χωριό γέμιζε βυσσινιές και πράσινες φούστες, άσπρες ποδιές και κόκκινα μαντήλια. Τραγούδια ακουγόντουσαν σε κάθε γειτονιά. Τα κορίτσια χώριζαν το χωριό σε μαχαλάδες και το κάθε «μπλίκι» αναλάμβανε

να πάει στα σπίτια και να τραγουδήσει. Ανάλογα με την επιθυμία της νοικοκυράς έλεγαν και το αντίστοιχο τραγούδι. Στο σπίτι

που είχανε

γιό έλεγαν «Η μάνα που χει έναν υγιό, υγιό και κανακάρη...», στο σπίτι που είχαν μικρή κόρη έλεγαν «Μωρή μικρή μου τσαπουρνιά, τι στέκεις στολισμένη» στο σπίτι που είχαν κόρη σε ηλικία γάμου

έλεγαν «Εδώ έχουμε κόρη για παντρεία, κόρη για αρραβώνα,

την τάζουν και την προξενούν στο Ρήγα γιο την δίνουν...», στο σπίτι που είχαν ξενιτεμένο «Ξενιτεμένο μου πουλί και παραπονεμένο» κτλ.

Οι νοικοκυρές έδιναν τις ευχές τους και άβαφα αυγά μαζί και με ένα φιλοδώρημα ή κέρασμα. Τα κορίτσια αφού τελειώσουν μαζεύονται στο κονάκι τους, που στα χρόνια μας είναι το κτήριο του Πολιτιστικού Συλλόγου με την καθοδήγηση της κα Γκανάτσιου, μαζεύουν τα αυγά και τα φιλοδωρήματα και τα μοιράζουν μεταξύ τους. Μετά τρώνε όλες μαζί, χορεύουν τραγουδούν και κουβεντιάζουν. Κουρασμένες στο τέλος χαιρετιούνται και εύχονται να ξαναβρεθούν γερές του χρόνου και να συνεχίσουν το όμορφο αυτό έθιμο.

ΙΩΑΝΝΑ ΚΥΡΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΤΗΣ Α΄ ΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ